

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

27. Primus in Piscariam insulam Fidei ingressus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

uento, nullum æquè publico profuit; nam si diuinorum, & Christiani officij planè expers fluxerit prima ætas, vti Goæ factum eatenus fuerat, sperari, nisi miraculo non potest, fore vt recti, & Dei amantem animum induant, quibus penè cum lacte infusa prauitas, cum ipsa semper ætate creuerit; his autem pueris Christiana doctrina, & sanctimonia imbuendis tantum viri Dei valuit solers ardor, vt non aliundè maiori rubore suffunderetur parentum vita licentior, quàm virtute simplici filiorum: à quibus candore puerili, sed virili studio dum carpi se ferrent, emollicbantur, ducique se ab iis ad Xauerium iuebant à quo ipsi audirent quæ ipsos pudebat interrogare à filiis. Hinc natum quod lege perpetua tunc primum sanxit præsul Albucherchus, Goæ in posterum singulis in templis, vt erudirentur pueri in rebus diuinis, quod magno nunc etiam familiarum bono obseruatur. Ad hanc viri sancti solertiam accedebat modus priuata consuetudinis cum facinorosis, qui nihil saperet austerum, & asperum, à quo velut à rhamno sibi metuerent; sed è contrario mite ac placidum, eoque suauius, quo essent peius animo comparati; matris planè in morem quam tenerius afficit amor iacentis ex morbo filij, quàm benè valentis; nam quorum improbitas vulgo nota, eos & adspiciebat hilarius, & beneuolentiæ singularis vrbانيتibus mulcebat, conuiuiam ad prandium se illis offerens, vtrò rogans videre illorum & filios, & domos, atque aded pellices, quas aut iis cognatas, aut honesti obsequij ancillas fingebat se credere, seque ab hominibus scelestis & perditis diligi magni faciebat, haberique ab iis minimè alienus; vt si quem ipsorum clementissimus Deus penitentiæ factorum pungeret, is in promptu haberet, cui libenter confideret haud minori spe consolationis quàm certi remedij; vtque ipse, amicitia iure parra fiducia, vtrò se sensim in arcanam eorum conscientiam penetraret, & morbis illius faceret medicinam. Et hic eminebat ars mirabilis charitatis, in complanandis corrigendæ vitæ difficultatibus; in excipiendis, laudandisque illorum conatibus, tametsi exilibus, sed quales poterat eorum debilitas spondere, in iungenda cum iis opera ne soli labore confessionis apparandæ, ac luendæ post illam, admissorum poenæ grauius premerentur, quibus agendi præsidij vt mirè suauibus; sic efficacibus, quos Goæ totaque Indiâ quæstus animarum collegerit, opportuniùs libro quarto scribam.

27
Primus in Piscariam insulam Fidei ingressus.

27. Sex menses non totos in emendanda Goa feliciter sumpserat, cum Deo visum illius virtuti patientiorem campum aperire, & Apostolicum ardorem ad convertendos infideles educere; id occasione quam narro factum. Oram illam quam dixi ad ortum Indiæ, quæ à Comorino, ad insulam Manar progreditur Piscaria nomine appellatam, principio adibant negotiatores Saraceni, qui paulatim numero, armis, & re aucti Paravos indigenas longè viribus impares pergebant opprimere, dum anno tandem 1532. casu improviso, lentata diu patientia in rabiem erupit, illorumque internecione iugum insolens excutere decreuit. Rixa inter vnum ex primariis Parauis, & Saracenum orta, facta minis adiungens Saracenus in aurem Parauis, cum auriculæ parte lacera reuulsit, quo contumeliæ

tumeliæ genere nullum apud illos cenferur indignus. Vulgatum vt fit in Parauos probum, & fensus diurnæ, iamque intolerandæ tyrannidis, probro ingrauefcens, ita illos confixit, vt communi confensu conuenerit, femel ab iis sese abfoluere, & inimicam gentem excindere: quod auro arcano, & minimè barbaro ab iis confectum est, fimulque omnes ad conditam diem Saraceni ferro sublatis præter paucos, qui se forte nihilo meliori fua in nauigia collegere, nam eos tempeftas Deo vindice deprefos obruit: peruadente vicina ftragis nuncio, Saraceni terrâ marique coniuant in Parauos, adortique repentino incurfu absque numero cædunt, domos eorum fole æquant, prædas ingentes ex iis ducunt, ac ne quem fuga feruaret fupertitem, eorum capita apud confines oræ continentis argenteis quatuor proferibunt, quæ cum tam multa proferrentur vt patetiam pretij pigeret, cœpere fingula fingulis argenteis hoc est quinque gallicis affibus diftrahi, aded hominibus barbaris, hominis caput quàm pecudis vilius; haud tamen valuit tam atrox, & immanis vindicta Parauos funditus delere, & oræ illius ditionem, pifcationemque vnionum (quod præcipuè agebatur) mauris afferere: multi fe in continentem recepere, atque in iis Ioannes à Cruce, Goa illuc nuper ad negotia mercium aduectus, prudentia infignis, natalibus Malabar, professione Christianus & ab Samorino Calcutij rege aula & gratia deiectus, quod ab eo legatus in Lufitaniam, Christiana Sacra fufcepiffet, effètque ab Ioanne Rege, inter Chrifti Equites cooptatus: ad hunc Paraui conueniunt, ne tam eius confilium quàm præfidium, & opem expetunt; nam deliberatum inter eos erat in Lufitanorum tutelam fe tradere, vt iniurias hoftium ab fe defenderent, illo tantum optabant interceffore vti atque interprete apud præfectum Cocinensem, ad impetranda arma, & milites quibus ab Saracenis tuti effent, foreque hanc præbiti auxilij gratiam data fide iurabant vt fagro baptifmo initiarentur vniuerfi, & qua Lufitani, eadem lege in pofterum viuerent. rei tractandæ prouinciam admiffit ciuis nobilis, calamitate quidem miferabilium permotus, fed magis ftudio augendæ, illius populi numero, ac falute, Dei Ecclefia. Cocinum ex iis quindécim aut Pantagitinos feu publici rectores, vel vt alij volunt ex primis qui promiffionem iureiurando firmauerant, fecum duxit, effecitque vt cum arcis Præfecto in pacta mutua coirent, hinc de commodando exercitu; illinc de capessanda Chrifti religione: vna pascisci promptis, obftabat paucitas fideiubentium, qui vt plures adeffent recurrens vnus in oram Pifcariam, alios ad feptuaginta, numero adiunxit. Prætere Mauros huius fœderis odor non potuit, communi confilio Præfectum Concinensem per legatos follicitant ad refcindendam Parauis datam fidem, & auxilia neganda, perfidæ pretium proponunt, fummam argenti grandem, & dona varia, fed in eo nacti animum nobilem, & vel iis quæcumque poffidebat Parauorum falutem redempturum; vbi ex eo audiere, etfi auteos montes ferrent, fe nec latum vnguem à Parauorum fœdere dimouendum, confufi abierunt: ita Paraui quinque & octoginta à Michaële Vazio Indiarum vicario, fagro fonte luftrati, accepto exercitu Saracenos

fugant, restituti sunt cum suis in possessionem Oræ legitimam; & ex Pagis triginta, ad vicies mille salutari lauacro expiati Christianis quidem accellerunt; verum nec sat edocti quid eos credere oporteret; nec quibus moribus viuere, quod deessent qui linguam callerent, & præter mercatores, vix commearent eò Lusitani: solitudinem faciebat soli sterilitas, communitatum penè omnium penuria, cæli squalor, externis ob plagam Indiæ totius astuosissimam vix ferendus. Nihil mirum igitur tam multos vnâ baptismo tinctos, cum tam facili pretio, vitam, patriam, libertatem ab se redimi putarent, quàm erat procliuè, & obuium lauari semel, & Christianum dici: annum iam decimum tenebat hæc ignoratio, cum Xaverius in Indiam peruenit, qui ex editis Goæ documentis opinionem Vazio Vicario certam fecit, parem se fore operosissimæ culturæ ad eruderendam Christianitatem illam necessariæ, & alterum tantum ethnicorum qui residui fuerant conuertendum: qua sanè expeditione, viro sancto nulla potuit venire optatior, etsi enim impensus Goæ labor, fructus dabat vitales vbi diuinorum tunc egentissimæ, sed iis adeò non acquiescebat Xaverius, quin adducendis ad Christum ethnicis perpetuò anhelaret, expectatèque dum reipsa portandus imponeretur suis humeris ille Indus, cuius pondere tories in Europa visus esset per somnum se opprimi. Ad primam igitur Vazij de Parauis vocem, complexus est illos ingenti animo, parique modestia, totumque se Vicario Vazio ad quasuis ærumnas pro eorum salute deuouit: huic Episcopus omnia fausta precatus; huic Sosa gubernator pariter annuit; haud tamen priùs quàm socij duo, quos Mozambici reliquerat appulissent, ad eorum aduentum nauim conscendit quæ nouum Præfectum Commorinum vehebat: Et voluit Sosa copioso illum viatico profusè instruere, sed comes illi omni viatico carior paupertas, omnia reiecit, præter calceos quosdam aduersus coquentes arenas, & vile regmen solis ardoribus defendendis: iuuenes Indos itineris, & operæ socios assumpsit duos, recens Diaconos, & Ecclesiæ ritibus à puero assuetos.

28

Primus Xaverij in ora Pitarica labor.

28. Milliaria sexcenta nauigando emensi, applicuere Cocinum, inde terrestri itinere Tutucurinum versus dum tenderent, locum illa celebrem in ora, in pagum deueniunt, in quo omnes ad vnum ethnici: quare velat primam auidus in prædam inuadens, interprete ex sociis vno Christum eos docere, & suadere aggreditur; sed frustra post paulum se esse intelligens, quod excusarent toparchæ metum, cuius iniussu deos mutare non audent, Deo tamen volente obtinuit ne primus hic labor (futuri omen) abiret inanis, & vacuus: miracula illi tunc primum Deus subsidio misit, quorum exindè in posterum tanta illi potestas diuinitus adfuit, vt ipse quoque miraculo esset: conflabatatur iam triduum ethnica femina partus doloribus tam sauis, vt morti proxima putaretur, nec cruciatibus leuandis aut preces impiæ Bractmanum Sacrificulorum, au remedia iuuabant: rei certior factus Xaverius, domum aduolat cum suo interprete, (oblitusque ait, *versari me in terra aliena, Deum in opem vocare incipio, tametsi hoc probe memineram: Domini est terra, & uni-*

Sanata ab Xaverio femina.

uerse